

Posudek vedoucího práce

RICHTEROVÁ, Kateřina. *Vliv syndromu vyhoření na pracovní kariéru učitelů*. Praha, 2021. 72 s., 2 přílohy. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce: PhDr. Olga Běhouňková, Ph.D.

1. Obsah a struktura práce

Bakalářská práce Kateřiny Richterové se zabývá syndromem vyhoření se zaměřením na učitele, jejich pracovní výkon a kariéru. Téma práce je významné, vzhledem k pandemii koronaviru zcela aktuální a vyhovující oborové orientaci katedry. Na rozdíl od závěrečných prací psaných studenty na toto téma autorka rozpracovává méně řešenou oblast pracovní kariéry učitelů, proto zaměření práce na tento specifický faktor považují za přínosné.

Práci autorka strukturovala celkem do pěti tematických kapitol a dále Úvodu, Diskuse, Závěru, Soupisu bibliografických citací a Příloh. Uspořádání kapitol činí práci přehlednou, logicky strukturovanou a rozsah textu odpovídá požadavkům na ni kladeným. Dvě přílohy jsou relevantní, jedná se o Vzor informovaného souhlasu a Vzor rozhovoru s respondenty.

Jako cíl své práce si autorka určila shromáždit dostupné poznatky k syndromu vyhoření a „...postihnout dopad syndromu vyhoření na pracovní kariéru učitelů.“ (s. 8) Pozornost nejprve věnuje diferenciaci klíčových termínů stresu a syndromu vyhoření („Vyhořet tedy může ten, kdo hořel.“ na s. 13), jeho příčinám a důsledkům, jednotlivým stadiím a také důležitému aspektu, tedy jeho prevenci. Dále popisuje možnosti diagnostiky vedoucí k odhalení syndromu vyhoření a velmi obecně také jeho léčbu, přičemž zdůrazňuje dlouhodobost tohoto procesu. Dle cílové skupiny empirického šetření je vhodně zpracována kapitola třetí, tedy učitelská profese a pracovní kariéra učitelů, včetně endogenních a exogenních faktorů, které ji zásadním způsobem ovlivňují. V další kapitole se autorka zabývá specifickými stresory pouze pro tuto profesi a rozmanitými požadavky na učitele, často způsobujícími či přispívajícími k syndromu vyhoření.

V empirické části si autorka určila za cíl „... zjistit působení syndromu vyhoření na pracovní kariéru učitelů základních a středních škol, kteří mají diagnostikovaný syndrom vyhoření alespoň jeden rok.“ (s. 44)

2. Odborná úroveň

Téma autorka zpracovala v souladu se zaměřením své bakalářské práce na vliv syndromu vyhoření na pracovní kariéru učitelů v dostatečně komplexním záběru. Ačkoli je problematika syndromu vyhoření v učitelské profesi řešena již od 70. let minulého století a stále je intenzivně zkoumána, oblast pracovní kariéry není dostatečně akcentována. Za přínosné proto považují rozpracování problematiky syndromu vyhoření směrem k profesi a kariéře učitelů, která jsou nejprve autorkou sumarizována ve třetí (zejména 3.2) a čtvrté kapitole a poté analyzována v rozhovorech v empirickém šetření.

Cíl práce, který si autorka stanovila, byl dosažen a autorka prokázala schopnost zpracovat odborný text. Průběh šetření a použitá metoda má však mnoho limitů. Přínosné je, že přináší aktuální vhled do problematiky syndromu vyhoření u učitelů základních a středních škol a popisuje dopady na jejich pracovní kariéru. Za limit lze považovat výběr respondentů, který autorka zvolila, tedy učitelů, kteří mají diagnostikovaný syndrom vyhoření alespoň jeden rok. Finální počet dvanácti respondentů zařazených do šetření jen hraničně splňuje zákon nasycenosti v kvalitativním šetření, tedy dostatečně opakujících se odpovědí respondentů a výzkumné otázky: „Je syndrom vyhoření v učitelské profesi

klíčovým faktorem vedoucím ke změně profese?“ a „Je syndrom vyhoření v učitelství klíčovým faktorem vedoucím ke změně zaměstnavatele?“ (s. 45) nemohou být reprezentativně zodpovězeny. Dalším limitem, který není způsoben autorkou, ale přetrvávající pandemií nového typu koronaviru, je realizace rozhovorů v online prostředí, které pro tuto techniku není ideální. Výsledky šetření neprokázaly přímý vliv syndromu vyhoření na změny v pracovní kariéře učitelů, prokázaly však, že vzhledem k této diagnostice učitelé o odchodu z profese přemýšlejí. Autorka v Diskusi přináší zajímavá srovnání a výstupy relevantních výzkumů, ve kterých je zkoumán zejména výskyt syndromu vyhoření v učitelství z pohledu různých věkových kategorií či jednotlivých vzdělávacích stupňů. Autorčino šetření do jisté míry pokrývá mezeru v dosavadním stavu poznání řešené problematiky.

Z pohledu vedoucí práce celkově chválím autorku za její samostatnost, disciplinovanost a zaujetí problematikou.

3. Práce s literaturou

Soupis bibliografických citací je obsáhlý, čítá přes šedesát česky i anglicky psaných zdrojů. Autorka čerpá jak z děl odborníků na syndrom vyhoření (Fialová, Schneiderová, Kebza, Šolcová, Ptáček), psychologii (Honzák, Musil) a salutogenezi (Moos), tak také z relevantních odborných článků a zahraničních výzkumů, které se zabývají syndromem vyhoření v kontextu pomáhajících profesí se zaměřením na učitelství. Odkazy na zdroje v textu práce odpovídají normě. Práci s literaturou lze hodnotit jako dobře zvládnutou.

4. Grafické zpracování

Práce je pečlivě vypracována, úprava stránek i nadpisů je kvalitní. Autorka se soustředila na psaný projev, práce obsahuje pouze jeden obrázek (s. 15).

5. Jazyková úroveň

Odborný jazyk, který autorka v práci používá, je relevantní a byla provedena důkladná jazyková korektura. Nemám větší připomínky.

6. Podněty k rozpravě

Do rozpravy mám pro autorku tyto podněty k úvaze:

- Proč autorka své šetření zacílila na respondenty – učitele základních a středních škol, kteří mají syndrom vyhoření diagnostikovaný alespoň jeden rok?
- Lze zvažovat v učitelství souvislost syndromu vyhoření a pohlaví, respektive jsou k úvaze rozdíly mezi ženami a muži v kontextu syndromu vyhoření?

7. Závěrečné hodnocení práce

Cíle, které si autorka v práci stanovila, v teoretickém rámci naplnila, v empirickém šetření vzhledem k limitům neúplně. Práce poskytuje sumarizaci poznatků k tématu syndromu vyhoření a autorkou je obohacena o oblast pracovní kariéry učitelů a o pohledy pedagogů, kteří mají syndrom vyhoření diagnostikován. Práci i přes výše uvedené nedostatky považuji za zdařilou a doporučuji ji k přijetí k obhajobě s návrhem známky „velmi dobře“.

V Praze dne 2. června 2021

PhDr. Olga Běhounková, Ph.D.